

¿Podem establir amb una certa seguretat que aquest amic és una figura retòrica? O, realment, és un amic? Un poeta, potser? Mai hi ha certitud en aquesta mena d'afirmacions, i tampoc són necessàries. Però, ¿no podria ser aquest amic, el poeta Rilke? El Rilke de *Duineser Elegien*?

Diu Rilke, a la «Primera Elegia»:

Ens queda, potser,
algun arbre dempeus a sobre del
[vessant, que cada jorn
tornem a contemplar. Ens queda el
[camí d'ahir
i la fidelitat constant a un hàbit
[estimat,
que va medrar en nosaltres i que
[restarà sempre
per no marxar mai més.

A la «Tercera Elegia»:

Estimava. Estimava tot allò que
[portava dintre seu,
el seu íntim i salvatge bosc i el seu
[mut enderrocament,
i aquell llum verd que emergia del seu
[cor. Estimava.
Però ho deixà, va seguir el camí de les
[seves pròpies arrels,
i davallà vers l'immens origen del seu
[mins naixement.

A la «Setena Elegia»:

No cregueu que el Destí sigui altra cosa
[que la plenitud de la infància.

Podria seguir citant Rilke i comprovar que en ambdós poetes hi ha unes constants sorprenents. No vull demostrar res, simplement relacionar dos poetes que, penso, es-

tan lligats per una mateixa *Weltanschauung* i per semblants reflexions sobre l'home, la vida i la transcendència de la més alta empresa: la poesia. Potser Marià Villangómez no pensava en Rilke quan anomenava l'amic ni quan va escriure aquest llibre, i aquesta similitud entre els dos poetes és, només, filla del meu capteniment. Tant se val. Perquè més enllà de tot això, queda palès, almenys per a mi, que Rilke i Villangómez estan lligats per un semblant, o idèntic, disseny: el de la recerca ontològica de l'ésser més íntim i profund, i fer, d'aquesta recerca incessant, objecte de la més alta poesia.

ANTONI MARÍ

L'obra de Marià Villangómez

en el context de la poesia catalana contemporània

per Francesc Parcerisas

Dins el panorama general de la poesia catalana moderna, l'obra de Marià Villangómez té un valor ben representatiu. D'una banda perquè epitomitza una línia d'evolució ben característica dels poetes de la generació de la República, i, d'una altra, perquè la seva obra literària i la seva tasca personal són el llac que uneix Eivissa al Principat.

Villangómez s'inicia com a poeta sota la influència decisiva del post-simbolisme. La recerca de l'emoció i de la imatge, la dignificació de la paraula literària, conflueixen en una sola experiència poètica: una experiència pregonament individual i, tanmateix, transcendent. A aquesta formació hi intervenen també, naturalment, lectures de

proximitat geogràfica o novetats europees. Les primeres són les que poden haver fet pensar en la seva adscripció a una «escola mallorquina», però em penso que els similis, les concomitancies, hi són tan sols a un nivell físic, geogràfic —i, tractant-se d'un illenc, això mai no és anecdòtic. Les segones —les seves lectures i traduccions de la poesia moderna europea— tenen, al meu entendre, una relevància més gran. Serà justament a través d'elles que la seva obra encetarà el tomb que l'acostarà a la poesia d'inquietuds socials, i, també és probable, que el tracte sovintejat dels clàssics moderns servis per a deslliurar-lo dels paranys d'una artificiositat cultista que mai no l'ha temptat.

Des d'aquest punt de vista, Marià Villangómez aconsegueix una obra rara en la seva coherència, en el seu aïllament de les modes passatgeres, i en la integritat i fidelitat a la terra i als homes que constitueixen el seu món. Alguna vegada algú haurà caigut en la temptació de pensar que la seva és l'obra d'un poeta local. Si la intenció del pensament és justa hom no anirà gaire errat. La poesia de Villangómez és local com ho és la de Kavafis, imbricada a Alexandria. Eivissa hi és com a món referencial, com a marc descriptiu, però, tot comptat i debatut, no m'atreuria a dir que l'illa sigui el mòbil, o

Racó del despatx de l'escriptor.

l'objectiu de l'obra de Villangómez. N'és l'explicitació, l'ocasió.

Però encara hi ha més. La complexitat amb què Eivissa ha estat vista i tractada a l'obra poètica de Marià Villangómez palesa quin ha estat el seu tarannà literari: escorcollar amb serenitat les vies i els camins que l'experiència poètica li oferia. Potser si que aquesta serenitat l'agermani amb actituds i vivències de l'escola mallorquina, però el punt de partida d'ell no ha estat mai deliberadament classicista. El que pugui tenir de contenció mesurada, queda sempre tenyit per aquells vels d'inquietuds, preguntes, desolacions, que jo crec que li provenen directament de la poesia europea o, com a molt, d'aquesta a través del garbell del post-simbolisme català. I la conversió

d'aquesta interrogació en una temàtica de dimensions col·lectives és, sense cap mena de dubte, el que, fa alguns anys, el va acostar més a les generacions joves.

Avui, i des de la injusta precipitació d'una anàlisi tan global i agosarada com aquesta, gosaria dir, tanmateix, que allò que millor resistirà els embats inevitables del temps, dins l'obra poètica de Villangómez, serà la seva constant i lúcida consciència de poeta en lluita amb la seva obra. Un repàs general dels seus llibres aviat ens revela que aquesta és una de les característiques més insubornables del seu quefer. A la manera mallarmeana, Villangómez sempre ha estat conscient de les limitacions, i fins de la gratuïtat, dels mots, dels paranys i enganyaments que aquests suposen. Ha sabut

escriure, tot i l'erma desolació de les paraules, en el coneixement de crear un món que només podia salvar-se per la seva pròpia honestetat i coherència. És justament per això que el que ell ens ha donat resta com una obra exemplar, com les fites eloqüents, felicíssimes o esgarrinxades, d'una carrera literària que no s'ha plegat a cap trivialitat ni imposició exterior, que ha estat fidel a ella mateixa en tot moment, que ha progressat i escorcollat amb admirable integritat temes i llenguatge, fins a abandonar-se a l'única temptació ineludible de l'escriptor autèntic, a l'únic mirall més fort que totes les ombres i els focs de la creació: la gorgona del silenci.

FRANCESC PARCERISAS

Illa i somni en la poesia de Marià Villangómez

(Materials per a un estudi de geografia poètica)

per Bartomeu Ribas i Guasch

En poesia, la localització geogràfica dels mots o dels sentiments que els donen vida en un lloc ben determinat no és un tret fonamental que hàgim de tenir sempre en compte a l'hora de voler arribar a conclusions vàlides i correctes en les hipotètiques anàlisis literàries que emprenguem. D'aquesta manera podríem dir que per a l'estricta poesia, per a una poesia que hom podria qualificar quasibé de científica, la geografia és només una concreció gratuïta que de tant en tant la voluntat del qui escriu fa aparèixer, sense, però, que aquesta aparició vingui forçada o motivada per cap circumstància vertaderament necessària o interessant. Podríem parlar, doncs, també, d'una molt especial «marginació» que les normes/modes poètiques generals (?) estableixen envers els llocs geogràfics que circumden la quotidianitat o no quotidianitat de la vida del poeta.

La poesia, però, com qualsevol altra cosa d'aquest món, admet també excepcions. I una d'aquestes excepcions, referida a la problemàtica que fins ara hem adduït, la personalitza Marià Villangómez amb els seus vuit llibres de poemes. En paraules de Tomàs Garcés, aquest fet s'expressa dient que Marià Villangómez és un «poeta insular, per damunt de tot». Des d'un primer moment, doncs, en parlar de Marià Villangómez, haurem de parlar d'aquest quasibé irresoluble problema de l'entorn, d'aquesta

Il·lustració de Marí Ribas per a l'opuscle de M. Villangómez "Ibiza y Formentera" (1955).

rara escenificació que la vida davant nostre ha adoptat, d'aquesta aigua, d'aquest vent, de tots aquests elements que, conjugats l'un rera l'altre, configuren, sense crivells, el que en diem «illa».

Marià Villangómez és un poeta d'Eivissa, un poeta illenc o insular, com vulgueu. Però el fet que la seua naturalesa sigui illenca no implica —o, ben mirat, no hauria d'implicar— un encasellament tan dràstic i polèmic com el que ja de bones a primeres

hem fet. ¿Quienes són, doncs, les raons que ens porten a afirmar amb tanta certesa l'essència illenca de la poesia de Villangómez?

Primerament cal dir que una illa és, ans que res, un límit, un reducte, un clos. Exagerant i extremant al màxim la nostra anàlisi podríem arribar encara a conclusions molt més sofisticades, profundes, si es vol. Malgrat això, però, qualsevol recerca de sinònims, qualsevol comparança, sigui la que sigui, ens conduirà a aquest estèril senti-